

Páry rovnakého pohlavia na Slovensku stále čakajú na uznanie svojich zväzkov

2.7.2026 - | Amnesty International Slovensko

Historickým začiatkom a symbolom podujatí Pride sa stali protesty, ktoré vypukli po policajnej razii v Stonewall Inn na Manhattane v roku 1969. V Slovenskej republike možno v posledných rokoch sledovať trend smerujúci k obmedzovaniu práv LGBTI+ ľudí. Problematickým aspektom zostáva aj absencia právnej úpravy, ktorá by zabezpečovala uznanie a ochranu vzťahov párov rovnakého pohlavia. Absentuje aj napriek vývoju judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP).

Otázka právneho uznávania vzťahov párov rovnakého pohlavia patrí medzi oblasti, v ktorých európske súdy v posledných rokoch významne rozvíjali štandardy ochrany práv LGBTI+ osôb.

ESLP v rozsudku Fedotova a ďalší proti Rusku konštatoval, že štáty majú v zmysle článku 8 (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) pozitívnu povinnosť zabezpečiť týmto párom právne uznanie ich vzťahov.

ESLP zároveň zdôraznil, že štáty disponujú priestorom voľnej úvahy pri rozhodovaní o forme právneho uznania aj o rozsahu ochrany poskytovanej párom rovnakého pohlavia. Hoci Dohovor nevyžaduje zavedenie manželstiev osôb rovnakého pohlavia, vyžaduje, aby ochrana poskytovaná týmto párom bola primeraná a účinná, keďže práva garantované Dohovorom nemajú byť len teoretické alebo iluzórne, ale praktické a účinné.

Absencia právneho uznania vzťahov párov rovnakého pohlavia nespôsobuje problémy len osobám, ktoré by chceli svoj vzťah právne formalizovať na Slovensku. Dotýka sa aj párov rovnakého pohlavia, ktoré uzavreli manželstvo v zahraničí a po návrate do svojej domovskej krajiny sa usilujú o právne uznanie svojho vzťahu.

Formela a ďalší proti Rusku a Andersen proti Poľsku

Poľské orgány odmietli párom rovnakého pohlavia poskytnúť akúkoľvek formu právneho uznania ich vzťahov uzavretých v zahraničí. Toto situáciou sa zaoberal ESLP v rozsudkoch Formela a ďalší proti Poľsku a Andersen proti Poľsku

ESLP zdôraznil, že takéto páry zostávajú v stave právnej neistoty a v právnom vákuu. To je v rozpore s pozitívnymi záväzkami štátu podľa článku 8 Dohovoru.

Otázkou uznávania vzťahov párov rovnakého pohlavia uzavretých v zahraničí sa nedávno zaoberal aj Súdny dvor Európskej únie (Súdny dvor EÚ) vo veci Cupriak-Trojan. Rozhodol, že členské štáty musia uznať manželstvá osôb rovnakého pohlavia platne uzavreté v inom členskom štáte občanmi únie, ktorí využili svoje právo na voľný pohyb a pobyt.

Zdôraznil pritom, že občania EÚ musia mať možnosť pokračovať vo svojom rodinnom živote aj po návrate do členského štátu, ktorého sú štátnymi príslušníkmi.

Nesmú diskriminovať páry na základe sexuálnej orientácie

Súdny dvor zároveň potvrdil, že členské štáty nemôžu pri uznávaní manželstiev uzavretých v zahraničí diskriminovať páry na základe sexuálnej orientácie. Členské štáty nie sú povinné zaviesť manželstvá osôb rovnakého pohlavia vo svojom vnútroštátnom práve. No nemôžu týmto párom odoprieť uznanie manželstva platne uzavretého v inom členskom štáte.

Judikatúra ESLP a Súdneho dvora EÚ v posledných rokoch čoraz jasnejšie formuluje tieto povinnosti štátov. Avšak vlaňajšie prijaté ústavné zmeny na Slovensku prehĺbili neistotu týkajúcu sa postavenia LGBTI+ osôb. Rovnako aj posilnili obavy z ďalšieho obmedzovania ich práv.

Dôsledky neposkytovania právneho uznania vzťahov párov rovnakého pohlavia pritom nie sú len symbolické. Premietajú sa do dedičských a majetkových vzťahov. Prístupu k informáciám o zdravotnom stave partnera/partnerky. Aj do ďalších otázok sociálneho a rodinného charakteru. Slovensko takýmto párom neposkytuje mieru istoty a ochrany porovnateľnú s tou, akú poskytuje párom, ktorým právny poriadok umožňuje uzavrieť manželstvo. Podujatia Pride tak zostávajú pripomienkou, že rovnosť stále nie je realitou pre všetkých.

<https://www.amnesty.sk/pary-rovnakeho-pohlavia-na-slovensku-stale-cakaju-na-uznanie-svojich-zvazkov>